

การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนว
พุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี
AN ANALYTICAL STUDY ON THE APPROACHES FOR
PROMOTING BUDDHIST CONSERVATION TOURISM OF
WAT PHRATHATSUANTARN, KHUENGNAI DISTRICT,
UBON RATCHATHANI PROVINCE

¹พระอนุวัฒน์ อภิชาโน (สุรวิทย์),

²พระครูธรรมธะศิริวัฒน์ สิริวฑฒโน และ ³ทิพย์ภวิชัยน์ ไสชาติ

¹Phra Anuwat Aphicharno (Surawit)

²PhrakruThammathorn Siriwat Siriwatthano and ³Thipphavit Saichart

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹anuwat0897215429@gmail.com

Received December 25, 2021; Revised February 12, 2022; Accepted March 20, 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ 2) เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี 3) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อม เพื่อให้คงอยู่และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภททั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม 2) สภาพการ

¹ นิสิต, หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ท้องเที่ยวของวัดพระธาตุสวนตาล ประกอบด้วย เรือโบราณ หรือเรือเจ้าแม่หงส์ทอง เป็นเรือขุดขนาดใหญ่โดยได้ใช้ไม้ตะเคียนหินขนาดใหญ่เพียงท่อนเดียว มีความยาว 24 เมตร กว้าง 2.70 เมตร เรือลำนี้มีอายุประมาณ 300 ปี พระธรรมเทโวเป็นพระพุทธรูปหล่อสำริดขนาดหน้าตักกว้าง 42 เซนติเมตร สูง 76 เซนติเมตร ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัยศิลปะแบบลาว มีอายุ 224 ปี และ 3) แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล (1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านกายภาพ (กายภาพนา) (2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการและวินัยของนักท่องเที่ยว (ศีลภาพนา) (3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการปลูกฝังจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม (จิตภาพนา) (4) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการให้ความรู้และข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว (ปัญญาภาพนา)

คำสำคัญ : แนวทางการส่งเสริม, การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์, วัดพระธาตุสวนตาล

Abstract

This article included 3 objectives as the followings: 1) to study the principles and concepts on promoting Buddhist conservation tourism; 2) to study the condition of Buddhist conservation tourism of Wat Phratatsuantarn, Khuengnai District, Ubon Ratchathani Province; 3) to analyze the approaches for promoting Buddhist conservation tourism of Wat Phratatsuantarn, Khuengnai District, Ubon Ratchathani Province. It was a qualitative research. The research findings were as the followings. 1) Conservation tourism is a tourism focusing on the conservation of resources and environment to be sustainably maintained and utilized by covering all types of natural and cultural resources. 2) The tourism condition of Wat Phratatsuantarn included: ancient barge or Chao-Mae-Hong-Thong barge made of a drilled large log of Malabar iron wood (Mai Takhien) with its size of 24 meters long and 2.70 meters wide. The age of the barge is 300 years; Phradhammadevo, a bronze Buddha statue with the length of posture of sitting meditation 42 centimeters and the height of 76 centimeters molded with Laotian arts in the posture of Marawichai (the attitude of subduing Mara) Laotian with the age of 224 years; 3) The approaches for promoting Buddhist conservation tourism of Wat Phratatsuantarn include the followings: 1) promotion of physical conservation tourism (physical development); 2) promotion of conservation tourism on management system and the discipline of tourists (precepts development); 3)

promotion of conservation tourism on environmental consciousness cultivation (mental development); and 4) promotion of conservation tourism on provision of knowledge and information among tourists (intellectual development).

Keywords: Approaches for Promotion, Conservation Tourism , Wat Phratatsuantarn

บทนำ

ในอดีตวัดเป็นศาสนสถานที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเป็นที่พำนักของพระภิกษุซึ่งทำหน้าที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา และผู้นำจิตใจและศูนย์รวมแห่งความศรัทธาของประชาชน และวัดยังเป็นแหล่งของความร่วมมือคนในชุมชน ทำให้วัดมีความสำคัญในฐานะเป็นหลักประกันความมั่นคงของประเทศชาติเป็นที่ยึดเหนี่ยวของประชาชนให้เกิดความสามัคคี นอกจากนี้บทบาทของวัดสามารถสะท้อนให้เห็นได้จากสังคมไทยในอดีตที่ผ่านมาชาวบ้านมักจะนำเด็ก ๆ หรือเยาวชนมาไว้ที่วัดเพื่อให้ได้ศึกษาเล่าเรียนหนังสือวัดจึงมีอีกหนึ่งสถานะคือเป็นสถานที่รับฝากเด็กและศูนย์กลางในการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรมของชาวบ้านนอกจากนี้วัดยังมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชุมชนโดยมี พระสงฆ์ซึ่งถือว่าเป็นผู้ให้บริการด้านการศึกษาการให้คำปรึกษาแก่ชาวบ้านที่เดือดร้อนตลอดจนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (แสง จันทร์งาม, 2531:11)

เมื่อสังคมในปัจจุบันมีการแข่งขันทางด้านเทคโนโลยีและมุ่งเน้นความเจริญทางด้านวัตถุเป็นสำคัญทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนห่างเหินจากการเข้าวัดฟังธรรมชีวิตที่ต้องเร่งรีบทำมาหากินจึงไม่มีเวลาในการพัฒนาจิตใจให้แข็งแกร่งซึ่งทำให้เกิดผลกระทบหลายด้านตามมาเช่นเกิดความเครียด เกิดการแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกันจนในที่สุดไร้คนจึงต้องการแสวงหาความสงบถูกความสงบสุขทางด้านจิตใจด้วยการไปและท่องเที่ยววัดเพื่อศึกษาถึงข้อปฏิบัติในทางพระพุทธศาสนาซึ่งนับว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมมาใช้ในการดำเนินชีวิตให้เกิดความสุขสงบ นอกจากนี้ยังพบว่าวัดมีทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาที่มีความผูกพันอย่างใกล้ชิดกับวัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชนเช่นพระพุทธรูปเจดีย์พระธาตุวิหาร หอไตรโบราณ ประวัติความเป็นมาของวัดส่งผลทำให้เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ได้แก่การเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาการสันทนาการและพักผ่อนหย่อนใจกับครอบครัวการเข้าร่วมปฏิบัติธรรมและการทำบุญตักบาตรตามประเพณีการร่วมสืบทอดพระพุทธศาสนาเช่นการทำงานเกี่ยวกับการบูรณะปฏิสังขรณ์ศาสนสถานต่างๆ ของวัด การเช่าพระเครื่องเพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจตลอดจนสิ่งที่เป็นวัตถุมงคลต่างๆ ซึ่ง คล้องกับเฉียบ ไทยยัง (2554) ที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับสถานภาพของวัดและบทบาทของเจ้าอาวาสและภารกิจของวัดสรุปได้ว่า (1) วัดมีบทบาทในฐานะที่เป็นจิตและวิญญาณของชุมชนและ

สังคม (2) วัดมีบทบาทในฐานะที่เป็นหน่วยงานพัฒนาและสังคมสงเคราะห์ชุมชนและ (3) วัดมีบทบาทในฐานะเป็นหน่วยงานทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่านอกจากวัดมีบทบาททั้งในด้านเป็นศูนย์กลางยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธแล้ว ยังได้เป็นศูนย์กลางที่พึ่งของชุมชนโดยรอบวัดด้วย

วัดธาตุสวนตาล บ้านชีทวน หมู่ 3 ตำบลชีทวน อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี นับว่าเป็นหนึ่งในตัวอย่างของวัดที่น่าศึกษาอย่างยิ่งในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมในการเสริมสร้างการท่องเที่ยวในชุมชนซึ่งชุมชนบริเวณรอบวัดแห่งนี้มีไม่เพียงแต่เพียงชุมชนที่ทำเกษตรอย่างเดียว แต่ยังเป็นชุมชนที่พร้อมในการรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น เอาไว้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนับว่าชุมชนโดยรอบบริเวณวัด ทำให้วัดธาตุสวนตาลเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นศูนย์กลางความหลากหลายของชุมชน ซึ่งภายในวัดมีสิ่งปลูกสร้างลักษณะเหมือนกับธาตุพนม มีเรือโบราณหรือเรือเจ้าแม่หงส์ทองที่ขุดพบในลำน้ำชี พระธรรมเทโวเป็นพระพุทธรูปหล่อสำริด ประทับนั่งขัดสมาธิราบปางมารวิชัยศิลปะแบบลาวเป็นพระคู่บ้านคู่เมืององค์หนึ่ง ปีใดที่ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลชาวบ้านจะนิมนต์องค์พระลงไปแห่รอบๆ หมู่บ้าน เพื่อให้ฝนตกและให้บ้านเมืองอุดมสมบูรณ์ จนเกิดประเพณีแห่พระธรรมเทโวขึ้นทุกปี นอกจากนี้ที่กล่าวมายังมีเรือโบราณ หรือเรือเจ้าแม่หงส์ทอง ปัจจุบันตั้งอยู่ภายในวัดธาตุสวนตาล เป็นเรือขุดขนาดใหญ่ ได้ค้นพบในช่วงเดือนพฤษภาคม 2537 ในลำน้ำชีเนื่องจากปริมาณน้ำในลำน้ำชีแห้งขอดลงมากชาวบ้านจึงพบเรือลำนี้ที่หาดทรายวังไหลน้อย นอกจากนี้ก็ยังมีสัตว์ศักดิ์สิทธิ์เช่น วัดธาตุสวนตาล มีลักษณะเป็นไม้แกะสลักลงรักปิดทอง บางตอนประดับด้วยกระจกสี มีรางเล็กสำหรับปักเทียนอยู่บริเวณตอนบน เป็นงานไม้แกะสลักฝีมือชาวบ้านที่งดงามมากขึ้นหนึ่ง อายุราวพุทธศตวรรษที่ 24 อยู่ในศาลาการเปรียญวัดธาตุสวนตาล (สารสนเทศ ณ อุบลราชธานี, 2563)

ดังนั้น จากเหตุผลดังกล่าวมานี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอลำดวน จังหวัดอุบลราชธานี อันเป็นการส่งเสริมและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมแก่บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการและแนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ
2. เพื่อศึกษาสภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยคุณภาพเชิงพื้นที่ (Field Qualitative Research) และศึกษาจากเอกสาร ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนกำหนดกรอบในการวิจัย

การกำหนดกรอบปัญหาในการวิจัย โดยให้เนื้อหาอยู่ในประเด็นเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ สภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเชียงใน จังหวัด จังหวัดอุบลราชธานี แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี

2. ขั้นศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาค้นคว้าเอกสารและรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยค้นคว้าเกี่ยวกับหลักการและแนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ สภาพการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเชียงใน จังหวัด จังหวัดอุบลราชธานี แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลขั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2500 พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ.2539 ศึกษาจากอรรถกถาพระสูตรตันตปิฎกและศึกษาค้นคว้าข้อมูลขั้นทุติยภูมิ ได้แก่ ศึกษาจากหนังสือ ตำราวิชาการ งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

3. การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ขั้นรวบรวมข้อมูล

- 1) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารขั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก อรรถกถา ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเพียร
- 2) ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งงานเขียนของนักวิชาการทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับหลักการและ

แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ จากสื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร เว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต

3.2 การศึกษาภาคสนาม

1) การศึกษาภาคสนามนี้ ผู้วิจัยลงพื้นที่วัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเขื่องใน จังหวัดจันทบุรี ด้วยการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

2) เป็นการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการใช้แบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง คือ การเข้าไปสนทนา พูดคุย เพื่อให้ได้ข้อมูลในอีกแง่มุมหนึ่ง

3.3 เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง
- 2) แบบสังเกตการณ์

3.4 ขั้นตอนวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร เพื่อวิเคราะห์เชิงสังเคราะห์เนื้อหา อธิบายความให้เห็นข้อเท็จจริง เพื่อตอบโจทย์เนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเรียบเรียงเขียนเป็นวิทยานิพนธ์แบบพรรณนาเชิงโวหาร ตามโครงสร้างเนื้อหา และนำข้อมูลทั้งหมดมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และพิมพ์เผยแพร่ต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงพุทธคือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา ทั้งการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวกับการปฏิบัติธรรม หรือการศึกษาธรรมะที่เราได้ไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเพื่อต้องการผ่อนคลายจิตใจของตนเองเนื่องจากการทำงาน ดังนั้น การเดินทางเพื่อการบำบัดจิตใจตามหลักพุทธศาสนา หรือการบำบัดจิตใจ โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา การท่องเที่ยวเชิงพุทธ จึงหมายถึงการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทั้งในรูปของศาสนวัตถุ ศาสนศิลปะ ศาสนธรรม รวมทั้งกิจกรรมทางวัฒนธรรมเชิงพุทธด้วย สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมา การท่องเที่ยวมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อม เพื่อให้คงอยู่และใช้

ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภททั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม จะเห็นได้ว่าวัดพระธาตุสวนตาลและประชาชนในบ้านชีทวนนี้ถือว่าเป็นชุมชนต้นแบบของกิจกรรมด้านคุณธรรมและยังมีพุทธศิลป์ ที่เป็นโบราณวัตถุของยุคต่างๆ ที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน จากอาณาจักรล้านช้างที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ที่ยังมีการรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันเก่าแก่ไว้ ดังนั้นการวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของชุมชนและวัดพระธาตุสวนตาล มีแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตามหลักการแล้วได้จำแนกออกเป็น 2 ส่วน คือแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทั่วไปและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในวัดพระธาตุสวนตาล ในเมื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นเรื่องที่กว้างใหญ่และมีแง่มุมต่างๆ จึงต้องเชื่อมโยง ระหว่างสภาพในอดีตสู่ปัจจุบัน และสู่อนาคตต้องเชื่อมโยงระหว่างคนในสังคม ซึ่งมีวัยต่างกันต้อง เชื่อมโยงระหว่างสภาพตนเองต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และสภาพรอบโลกต้องเชื่อมโยงระหว่าง ความรู้ด้านต่างๆ ทั้งมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์และต้องเชื่อมโยงระหว่างคนกับ ธรรมชาติ วัฒนธรรมจะพัฒนาออกมาได้ต้องอาศัยความเชื่อมโยงและความเข้าใจในความหลากหลาย ความแตกต่าง และจุดร่วมของวัฒนธรรมท้องถิ่น การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านธรรมชาติและพืชพรรณ สิ่งแวดล้อมจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเฉพาะมนุษย์เป็นตัวการสำคัญยิ่งที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงทั้งในทางเสริมสร้างและทำลาย การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการท่องเที่ยวอย่างฉลาด โดยใช้ให้น้อย เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้ให้ยาวนาน และก่อให้เกิดผลเสียหายน้อยที่สุด รวมทั้งต้องมีการกระจายการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างทั่วถึง

2. สภาพการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านประเพณีและพิธีกรรมตาม เทศกาลที่จัดภายในวัดพระธาตุสวนตาล โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยว และการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว สร้างแหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวโดยส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยว และวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมเป็นทั้งพื้นฐาน และเครื่องมือ สำหรับสร้างเสริมความสามัคคีกลมเกลียว และความเป็นปึกแผ่นในหมู่ประชาชน วัฒนธรรมจะช่วยชักนำ ให้คนประพฤติดีปฏิบัติธรรม และพร้อมที่จะเผชิญชีวิตร่วมกัน บนผืนแผ่นดินเดียวกัน ทั้งในยามสุข และยามทุกข์ วัฒนธรรมเป็นกรอบ และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม จึงถือได้ว่าวัฒนธรรมเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกของสังคมซึ่งอาจจะช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาตลอดทั้ง ตอบสนองความต้องการของสมาชิก และของสังคมได้อีกด้วย ดังนั้น การอยู่ร่วมกันเป็นปึกแผ่น สร้างสรรค์ให้เจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมจึงเป็นฐานอันสำคัญในการพัฒนา ปรับปรุงและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในทางธรรมชาติ

และรักษาสายพันธุ์พืชประจำท้องถิ่นที่มีอยู่ในอาณาบริเวณวัดพระธาตุสวนตาล การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านสถาปัตยกรรม และศิลปกรรม สถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเป็นเอกลักษณ์เป็นลักษณะเด่นประจำชาติ หรือประจำหมู่คณะซึ่งมีส่วนช่วยให้ชนในชาติมีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันอันจะทำให้บังเกิดความรักสามัคคีกัน และจะส่งผลต่อการรวมพลังของหมู่คณะและดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติตั้งนั้น สถาปัตยกรรม และศิลปกรรมที่อยู่ในวัดพระธาตุสวนตาลจึงเป็นมรดกของชาติและมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปกรรมเอาไว้ให้อยู่คู่กับชุมชนสืบต่อไป การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางด้านอาณาบริเวณ ประเพณีและพิธีกรรมมีลักษณะเป็นมรดก ของสังคมเป็นผลของการถ่ายทอด และการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการดังกล่าวก็คือการสื่อสารโดยสัญลักษณ์ ได้แก่การที่มนุษย์มีภาษาใช้ที่แน่นอน ซึ่งมีส่วนช่วยให้มีการถ่ายทอดวัฒนธรรม จากคนรุ่นก่อนๆ ดำเนินสืบเนื่องกันมามิขาดสาย ดังนั้น วัฒนธรรมในวัดพระธาตุสวนตาลจึงมีลักษณะเป็นมรดกของท้องถิ่น เพราะมีลักษณะเด่นทางด้านสถาปัตยกรรมเป็นสิ่งแวดล้อมทางด้านอาณาบริเวณที่อยู่ใกล้เคียงเต็มไปด้วยร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ควรมีการรักษาอาณาบริเวณของวัดให้มีพื้นที่คงเดิม

3. แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ เป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรม ภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาของสังคมนั้นๆ โดยอนุรักษ์พุทธสถานต่างๆ เอาไว้มิให้สูญหาย ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นการสั่งสม ประสบการณ์ความรู้ความสามารถ ภูมิธรรมภูมิปัญญาทั้งหมดที่ได้ช่วยใ้มนุษย์ในสังคมนั้นๆ อยู่รอด และเจริญสืบต่อมาได้ ดังนั้นวัฒนธรรม คือ ผลรวมของทุกสิ่ง ซึ่งเป็นความเจริญงอกงามที่สังคมนั้นๆ ได้ทำไว้หรือได้สั่งสมมาจนถึงบัดนี้วัฒนธรรม เป็นทั้งสิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามสืบมา และเป็นเนื้อตัวของความเจริญงอกงามที่มีอยู่ ซึ่งจะเป็พื้นฐานของความเจริญงอกงามต่อไปตลอดจนเป็น เครื่องวัดระดับความเจริญงอกงามของสังคมนั้นๆ

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดพระธาตุสวนตาลตามหลักพระพุทธศาสนา วัดแห่งนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมอันแสดงถึงเอกลักษณ์ของศาสนาหลายประการ ที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของชาติ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจ และสังคม อันจะเป็นผลให้เกิดการพัฒนาและความมั่นคง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศชาติ ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่ ทุกคนในชาติควรได้ร่วมมือกันทำนุบำรุงรักษาส่งเสริม และเผยแพร่ให้ดำเนินไปอย่างได้ผล และมี ประสิทธิภาพ 1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดพระธาตุสวนตาลด้านกายภาพ (กายภาพนา) 2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดพระธาตุสวนตาล ด้านการพัฒนาระบบการ จัดการและวินัยของนักท่องเที่ยว (ศิลปภาพนา) 3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดพระธาตุสวนตาล ด้านการปลูกฝัง

จิตสำนึก ด้านสิ่งแวดล้อม (จิตภาวนา) 4) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของวัดพระธาตุสวนตาล ด้านการให้ความรู้และข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว (ปัญญาภาวนา)

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี มีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเชิงพุทธคือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาพุทธทั้งการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวกับการปฏิบัติธรรม หรือการศึกษาระยะการที่เราได้ไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเพื่อต้องการผ่อนคลายจิตใจของตนเองเนื่องจากการทำงาน ดังนั้น การเดินทางเพื่อการบำบัดจิตใจตามหลักพุทธศาสนา หรือการบำบัดจิตใจ โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การนั่งสมาธิและการทำวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อการผ่อนคลายและลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวันเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงพุทธ จึงหมายถึงการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทั้งในรูปของศาสนวัตถุ ศาสนศิลป์ ศาสนธรรม รวมทั้งกิจกรรม ทางวัฒนธรรมเชิงพุทธด้วย การท่องเที่ยวเชิงพุทธคือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนาพุทธทั้งการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวกับการปฏิบัติธรรม หรือการศึกษาระยะการที่เราได้ไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นเพื่อต้องการผ่อนคลายจิตใจของตนเองเนื่องจากการทำงาน ดังนั้น การเดินทางเพื่อการบำบัดจิตใจตามหลักพุทธศาสนาหรือการบำบัดจิตใจ โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทาง พระพุทธศาสนา ได้แก่ การนั่งสมาธิและการทำวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อการผ่อนคลายและลดความตึงเครียดในชีวิตประจำวันเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงพุทธ จึงหมายถึงการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ทั้งในรูปของศาสนวัตถุ ศาสนศิลป์ ศาสนธรรม รวมทั้งกิจกรรม ทางวัฒนธรรมเชิงพุทธด้วย สถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์สร้างขึ้นมาได้แก่สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศิลปวัตถุ พิพิธภัณฑ์สถานมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว จึงมีความหลากหลายเป็นทั้งสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สถานที่สำคัญทางศาสนา และประวัติศาสตร์ ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ฯลฯ และสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ค่านิยม วิธีการดำเนินชีวิต ปัจจัยสำคัญในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวนั้น ต้องอาศัยเส้นทางคมนาคมที่สามารถเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและปลอดภัย เพื่อการชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ปติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี ตลอดจนการท่องเที่ยวชมมรดกทางประวัติศาสตร์ได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็ว จึงควรมีการส่งเสริมวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงพุทธแบบอนุรักษ์เพื่อให้ปัจจัยการ

ท่องเที่ยวเชิงพุทธ ให้มีความยั่งยืนต่อไป ที่สอดคล้องกับสินธุ์ สโรบลและคณะ ได้ให้นิยามไว้ว่าการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการจัดการท่องเที่ยวที่ชุมชนเป็นคนกำหนดทิศทางการท่องเที่ยว โดยชุมชนตอบสนองความต้องการของชุมชนเน้นที่ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการทำงานมีการบริหารจัดการที่ชัดเจนในรูปองค์กรชุมชนซึ่งแตกต่างจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นธรรมชาติเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับพจนานวนศรีได้ให้นิยามไว้ว่าการท่องเที่ยวชุมชนคือการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรมกำหนดทิศทางโดยชุมชนจัดการโดยชุมชนเพื่อชุมชนและชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนโดยมองว่าท่องเที่ยวชมองว่าการท่องเที่ยวต้องทำงานครอบคลุม 5 ด้านพร้อมกันทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยมีชุมชนเจ้าของ และมีส่วนร่วมในการจัดการ นอกจากนี้การท่องเที่ยวชุมชนยังมีความหมายครอบคลุมถึงการที่ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของมีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้ได้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนและการท่องเที่ยวชุมชนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนในชุมชนโดยนำเสนอของดีของชุมชนมาให้คนภายนอกได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการสร้างรายได้เพิ่มและยังเป็นเครื่องมือในการพัฒนานักท่องเที่ยวให้มีประสบการณ์ใหม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการจัดการท่องเที่ยวบนฐานแนวคิดที่ว่าสมาชิกชุมชนทุกคนเป็นเจ้าของทรัพยากรและเป็นผู้มีส่วนได้เสียจากการท่องเที่ยวโดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่างๆ ไม่ว่าธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตและวิธีการผลิตของชุมชนมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสมรวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจการวางแผนการดำเนินงาน มุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นหลังและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นโดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

2. การท่องเที่ยวดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงพุทธ โดยจะต้องมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ โดยมีอย่างน้อยต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 4 องค์ประกอบด้วยกันดังนี้ 1) ด้านพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ และธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น โดยเป็นจุดดึงดูดสำคัญให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ต่างๆ ตามความสนใจ 2) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนมีการควบคุมพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต โดยจะให้ความสำคัญในด้านขีดความสามารถในการรองรับพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นับเป็นส่วนสำคัญต่อการท่องเที่ยวพุทธ ซึ่งหากไม่มีการ จัดการและมาตรการควบคุมที่เหมาะสม อาจทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้รับความเสียหาย 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม โดยการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว

และชุมชนเป็นส่วนผสม ของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยล้วนมีความเกี่ยวข้องและเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งนักท่องเที่ยว ได้รับความรู้ ประสบการณ์ความรื่นรมย์ จากการที่ได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมชุมชนและ ธรรมชาติใกล้เคียง ส่วนชุมชนได้ประโยชน์ ทางด้านเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งผลกระทบด้านลบที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับ วีระพล ทองมา และประเจต อำนาจ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรมอำเภอแมริมจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาสมาชิกชุมชนผลของการท่องเที่ยวชุมชนมิได้มีเพียงด้านบวกแต่เพียงอย่างเดียวผลจากการประกอบการท่องเที่ยวชุมชนมีทั้งที่เป็นด้านบวกและด้านลบกับชุมชนดังนี้ 1 ผลกระทบด้านบวกการท่องเที่ยวชุมชนส่งผลให้ชุมชนมีจิตสำนึกเกิดการพัฒนาตนเองพึ่งพาตนเองคิดเป็นทำเป็นมีความพยายาม พยายามในการเรียนรู้พัฒนาเกิดรายได้เพิ่มขึ้นมีการรวมตัวกันสร้างความเข้มแข็งในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความพยายามที่จะดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3 ด้านได้แก่ด้านเศรษฐกิจด้านสังคมวัฒนธรรมและด้านสิ่งแวดล้อมและสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนคือการรวมองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น สืบสานสืบทอดตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ทำให้เกิดความรักความภาคภูมิใจความรู้สึกรักเป็นเจ้าของมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรของชุมชนและเกิดกระบวนการเรียนรู้การทำงานร่วมกันในที่สุด 2 ผลกระทบด้านลบ การท่องเที่ยวชุมชนทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมเช่น จำนวนขยะที่เพิ่มมากขึ้นจากการท่องเที่ยวการใช้ระบบนิเวศธรรมชาติการรับวัฒนธรรมที่เข้ามาอย่างรวดเร็วเกิดกระแสการเรียนรู้แบบมีความขัดแย้งทางความคิดเสียความเป็นส่วนตัวในการที่จะต้องรองรับนักท่องเที่ยวและที่สำคัญคืออาจถึงกับสูญเสียอัตลักษณ์ของท้องถิ่น หากมีการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวมากเกินไปดังนั้น แต่ละชุมชนจึงต้องให้ข้อมูลแนะนำชุมชนของตนเองและชุมชนอื่นที่ถูกต้องและน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวและที่น่าภูมิใจสำหรับชุมชนคือการรักและหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติวัฒนธรรมประเพณีภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษสืบทอดกันมาชุมชนต้องไม่ละทิ้งพื้นฐานเดิมหรือปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตไปตามกระแสวัฒนธรรมและไม่ได้มุ่งหวังรายได้จากการท่องเที่ยวโดยการละทิ้งอาชีพดั้งเดิมที่จะเป็น การปรับตัวเพื่อรองรับ กระแสการท่องเที่ยวที่เข้าไปในชุมชน สอดคล้องกับอิทธิพล โกมล ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านวังน้ำมอ 2 ผลการศึกษาพบว่าได้สนับสนุนและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถบริหารจัดการใช้ประโยชน์จากทุนทางเศรษฐกิจทุนทางสังคมทุนทางทรัพยากรธรรมชาติขนบธรรมเนียมและประเพณีและวัฒนธรรมชุมชนเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนเป็น ยุทธศาสตร์ที่สำคัญยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ซึ่งในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รักกำลังได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ดังนั้นหากชุมชนท้องถิ่นสามารถดึงศักยภาพการท่องเที่ยวด้านต่างๆในชุมชนมาพัฒนาเพื่อ

สร้างรายได้ ให้กับชุมชนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมย่อมจะทำให้การพัฒนาประเทศบรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ได้ตั้งไว้

3. แหล่งท่องเที่ยวของวัดพระธาตุสวนตาลและชุมชนบ้านชีทวน เห็นแล้วว่าการมากราบไหว้พระธาตุสวนตาลและโบราณวัตถุต่างๆ อันศักดิ์สิทธิ์ของวัด อันมุ่งถึงความเคารพศรัทธาที่มีต่อพระพุทธเจ้า รวมทั้งความมุ่งหวังขอพุทธคุณแห่งองค์สัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงปลดเปลื้องความทุกข์ แก่ปัญหาต่างๆ ในชีวิตได้ด้วยการหวังผลในความศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งแตกต่างจากปาฏิหาริย์แห่งภิกษุ สาวกนักบวช แม้แต่พระพุทธเจ้าเอง ดังนั้นย่อมเป็นไปตามแต่ผู้มุ่งขอพรที่ตนมุ่งหมายในความหวัง รวมถึงบทบาทของวัดพระธาตุสวนตาลต่อประชาชนบ้านชีทวนและต่อชาวจังหวัดอุบลราชธานี ความสมหวังการงาน การดำเนินธุรกิจค้าขาย การขอเรื่องสุขภาพ ในคำสาบานและในการศึกษาและขอพรในเรื่องต่างๆ ฉะนั้นแล้ว เพราะเหตุแห่งความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเอง บุคคลที่เกิดความศรัทธาและต้องการมาสัมผัสวัฒนธรรมดั้งเดิมของที่นี่ จึงทำให้ผู้คนสนใจและมีความต้องการที่จะมาท่องเที่ยว ซึ่งโดยเฉาะการท่องเที่ยวเชิงพุทธที่เป็นการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความรู้สึกรักต่อจิตใจ อันอาศัยวัตถุจากศาสนสถานของวัดในพระพุทธศาสนาแล้ว นักท่องเที่ยวยังถือได้ว่ามีส่วนร่วมในการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของชุมชนด้วยโดยอัตโนมัติ และยังเป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักคำสอนจากพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่ง และได้เป็นส่วนหนึ่งของการส่งเสริมแนวทางการอนุรักษ์การของท่องเที่ยวแนวพุทธที่ยั่งยืนต่อไป นอกจากพระธาตุที่ศักดิ์สิทธิ์แล้ววัดและ พระสงฆ์ในวัดยังเป็นสิ่งสำคัญที่เอื้อต่อกันให้เกิดผลต่อสิ่งต่างๆ ใน รอบด้าน จนยากจะปฏิเสธถึง มูลเหตุในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธ จากความสำคัญที่มีต่อพุทธศาสนิกชนด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้ การส่งเสริมด้านความเชื่อ การส่งเสริมด้านพิธีกรรม พิธีกรรม คือ การบูชา แบบอย่าง หรือแบบแผนต่างๆ ที่ปฏิบัติในทางศาสนา การส่งเสริมด้านการพัฒนาจิตใจ การส่งเสริมด้านวิถีชีวิตของชุมชน การส่งเสริมด้านประเพณีวัฒนธรรม การส่งเสริมภาพด้านเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ พระปลัดเกษม ธิติสัมปันโน (รอดจากทุกข์) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรีผลการศึกษาพบว่าโบราณสถานเป็นมรดกอันสำคัญที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้กับแผ่นดินเป็นถาวรวัตถุอันแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมืองในยุคหนึ่งโบราณสถานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของมนุษยชาติ ในปัจจุบันโบราณสถานเป็นตัวแทนของเรื่องราวและความภาคภูมิใจในอดีตของมนุษย์สำหรับจิตสำนึกในการอนุรักษ์โบราณสถานปรากฏเป็นแนวคิดและแนวทางในการปฏิบัติซึ่งมีพัฒนาการมาอย่างยาวนานตั้งแต่อดีตตลอดจนถึงปัจจุบัน และสอดคล้องกับ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย อ่างในกนกวรรณ ชูชาญ ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ทางทรัพยากรวัฒนธรรมโดยผู้นำชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมอน ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า การจัดการความรู้ทางทรัพยากรวัฒนธรรมโดยผู้นำ

ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมอนดอยอินทนนท์จังหวัดเชียงใหม่ ว่า การเปิดการท่องเที่ยวของชุมชนจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์และตัดสินใจให้รอบคอบอันเกิดจากพื้นฐานความรู้ของสมาชิกชุมชนมี 3 รูปแบบดังนี้ 1 การร่วมกันแก้ปัญหาชุมชนมองกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารกับคนภายนอกให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อสภาพปัญหาชุมชนที่ประสบอยู่อันเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมเพื่อประสานการมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของชุมชน 2 การจัดการของชุมชนการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมชุมชนต้องรวมตัวกันเข้ามาจัดการให้นักท่องเที่ยวและผู้เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติอยู่ในกฎกติกาของชุมชนการจัดระเบียบการแบ่งปันผลประโยชน์แก่ผู้คนที่เกี่ยวข้องและสร้างมาตรฐานต่างๆของการท่องเที่ยวชุมชนเองเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบมากเกินไปจนขีดความสามารถที่ชุมชนจะจัดการได้ 2 กระบวนการเรียนรู้การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการเรียนรู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ เป็นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาและสิ่งแวดล้อมโดยมองว่ารายได้เป็นเพียงแค่ผลพลอยได้จากกระบวนการเรียนรู้ท่ามกลางการท่องเที่ยว

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อม เพื่อให้คงอยู่และใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน โดยครอบคลุมทรัพยากรทุกประเภททั้งด้านธรรมชาติและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนา เพื่อต้องการผ่อนคลายจิตใจ และการบำบัดจิตใจ โดยการฝึกปฏิบัติตนตามแนวทางพระพุทธศาสนา ทั้งในรูปของศาสนวัตถุ ศาสนศิลป์ ศาสนธรรม รวมทั้งกิจกรรมทางวัฒนธรรมเชิงพุทธ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการการท่องเที่ยว 3) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และ 4) องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม สภาพการท่องเที่ยวของวัดพระธาตุสวนตาล ประกอบด้วยเรือโบราณ หรือเรือเจ้าแม่หงส์ทอง เป็นเรือขุดขนาดใหญ่โดยได้ใช้ไม้ตะเคียนหินขนาดใหญ่เพียงท่อนเดียว มีความยาว 24 เมตร กว้าง 2.70 เมตร เรือลำนี้มีอายุประมาณ 300 ปี พระธรรมเทโวเป็นพระพุทธรูปหล่อสำริดขนาดหน้าตักกว้าง 42 เซนติเมตร สูง 76 เซนติเมตร ประทับนั่งขัดสมาธิราบ ปางมารวิชัยศิลปะแบบลาว มีอายุ 224 ปี สัตตภัณฑ์เชิงเทียน เป็นไม้แกะสลักทรงปิดทองประดับด้วยกระจกสี มีรางเล็กสำหรับปักเทียนอยู่บริเวณตอนบนเป็นงานไม้แกะสลักฝีมือชาวบ้านที่งดงามมาก มีอายุกว่า 100 ปี ชั่วน้อยหรือสะพานน้อย เป็นสะพานที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของบ้านชีทวนกว่า 100 ปี พระสถูปเจดีย์ลักษณะเหมือนกับธาตุพนม ก่อด้วยอิฐเผาแกะสลักปูนปั้นเป็นลวดลายซุ้มเรือนแก้วทั้งสี่ด้านฉาบด้วยพระทายเป็นรูปทรงเลียนแบบพระธาตุพนม ทรงสี่เหลี่ยม ฐานกว้าง 9×9 เมตร สูง

18 เมตร แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แนวพุทธของวัดพระธาตุสวนตาล 1) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านกายภาพ (กายภาพนา) 2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการและวินัยของนักท่องเที่ยว (ศีลภาพนา) 3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการปลูกฝังจิตสำนึก ด้านสิ่งแวดล้อม (จิตภาพนา) 4) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ด้านการให้ความรู้และ ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว (ปัญญาภาพนา)

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ชูชาญ. (2552), *การจัดการความรู้ทางทรัพยากรวัฒนธรรมโดยผู้นำชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวชุมชนบ้านผาหมอน ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- จักรกริช อรชร, (2546), *สภาพจริงและความคาดหวังของประชาชนในจังหวัดนครปฐมต่อบทบาทของวัดในการให้การศึกษา*, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระปลัดเกษม ธิติสัมปโน (รอดจากทุกข์) (2554), *บทบาทพระสงฆ์ในการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุในอำเภอบ้านลาดจังหวัดเพชรบุรี*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แสง จันทร์งาม, (2531), *ศาสนศาสตร์*, กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สัมพันธ์ กล้องสมุด, (2554), *ปัญญานันทภิกขุพระธรรมทูตแม่ทัพโลก*, กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด.
- วีระพล ทองมา และประเจต อำนาจ (2547), *ผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต่อประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่แรมอำเภอแม่ริมจังหวัดเชียงใหม่*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อิทธิพล โกมลิล. (2561), *รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาบ้านวังน้ำมอบ จังหวัดหนองคาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.